

Det kongelige Justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Høringssvar – NOU 2017:11 Bedre bistand. Bedre beredskap

1 Innledning

Det vises til Justisdepartementets brev av 14. juni 2017 vedrørende NOU 2017:11 Bedre Bistand. Bedre Beredskap – Høring.

Utvalget har 11 anbefalinger til endringer, som departementet ber om høringsinstansenes innspill til innen 1.desember 2017.

Innholdet i NOU'en har vært gjenstand for en høringsrunde i Skatteetaten.

Skatteetatens kommentarer er i hovedsak knyttet til om modellen sikrer og ivaretar viktige samfunnsinteresser og verdier, herunder Skatteetatens eget samfunnsoppdrag, behovet for en kunnskapsbasert innsats og i forhold til følgende tre anbefalinger, som vi mener er mest relevante for vårt forvaltningsområde:

- Politiets særorganer skal omtales som bistandsenheter
- Økokrim og Kripos slås sammen til en felles bistands- og etterforskningsenhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet, økonomisk kriminalitet og IKT-kriminalitet.
- Politiets utlendingsenhet blir utviklet i nåværende form. Strategisk styring av politiets arbeid på utlendingsfeltet blir forankret i Politidirektoratet. Det operative ansvaret blir overført til Øst politidistrikt, som også blir nasjonalt kontaktpunkt. Øst politidistrikt overtar det nasjonale koordineringsansvaret fra PU knyttet til registrering, ID-avklaring og koordinering av uttransportering, samt utreisesenteret på Gardermoen.

Skatteetaten støtter mindretallets forslag om å bevare Økokrim som en egen enhet, dvs utredningens modell 1. Skatteetatens støtter videre mindretallets vurdering om at Økokrim må beholde dagens ordning med påtaleledelse.

Skatteetaten har lagt særskilt vekt på at drøftelsen av en sammenslåing av Økokrim og Kripos til en felles bistands- og etterforskningsenhet, ikke ser ut til å ha tatt hensyn til:

- Behovet for en nasjonal og kunnskapsbasert, samt langsiktig styring og oppfølging av økonomisk kriminalitet og
- Behovet for en prioritert og skjermet innsats mot viktige samfunnsinteresser, slik at denne i utøvelsen av politimyndighet ikke er gjenstand for konkurrerende prioriteringer

Skatteetaten støtter også mindretallets vurdering om å bevare PU som en egen enhet og rendyrke kjerneoppgavene. Skatteetaten ser ikke at behovet for prioritering og skjerming av ressurser ved overføring av oppgaver knyttet til asylregistrering og ID-avklaringer er drøftet og ivaretatt i modell 2.

2 Bakgrunn for Skatteetatens merknader

Skatteetatens virksomhet skal danne et finansielt hovedgrunnlag for offentlig virksomhet. Det er viktig for legitimiteten til skattesystemet og tilliten til Skatteetaten at bevisste skatteunndragelser avdekkes og får en adekvat reaksjon, og det er viktig at den grove og mest alvorlige skattekriminaliteten straffeforfølges.

Skatteetaten har over mange år sett utfordringer med politiets evne og kapasitet til å prioritere og straffeforfølge grov og alvorlig skattekriminalitet. Vi har over år sett at det har vært til dels store forskjeller mellom politidistriktene i prioritering og evne til å straffeforfølge grov og alvorlig skattekriminalitet.

Tabell 1 Avgjørelser i 2016 i saker anmeldt av Skatteetaten etter kontroll (tall hentet fra fellesrapportering politidistrikter/skatteregioner 2016).

Politidistrikt	Fri- finnelse	Samfunnsstraff	Bot	Betinget	Ubetinget u/ 6 mnd	Ubetinget o/ 6 mnd	Straffe- rabatt	Henlegg elser	Tot. Avgj.
Agder	0	0	1	2	3	2	0	0	8
Finnmark	0	0	3	0	1	1	0	3	8
Innlandet	0	0	0	1	2	6	0	1	10
Møre og Romsdal	0	0	0	1	2	0	0	0	3
Nordland	0	0	1	1	3	2	0	3	10

Oslo	4	2	19	17	3	3	1	26	74
Sør Vest	1	0	3	2	4	5	9	4	19
Sør Øst	0	0	2	3	20	10	0	6	41
Troms	0	0	4	0	0	0	0	2	6
Trøndelag	0	0	3	3	3	1	0	6	16
Vest	1	1	0	0	2	7	8	5	16
Øst	0	0	3	3	4	8	6	2	20
Totalsum	6	3	39	33	47	45	24	58	231

Tabellen over viser at det er til dels store forskjeller i hvordan politidistriktene straffeforfølger skattekriminalitet. Vi ser bl.a. at i Oslo politidistrikt endte ca. 35 % (26 av 74) av avgjørelser med henleggelse, mens man oppnådde ubetinget fengsel i kun 8 % (6 av 74) av avgjørelsene. I Sør øst henla man ca. 15 % (6 av 41) og oppnådde ubetinget fengsel i 73 % av avgjørelsene.

Dette viser at det er store forskjeller i hvordan skattekriminalitet behandles i de forskjellige politidistriktene og dette er et bilde vi har sett i mange år. Skatteetaten har i mange år vært bekymret for svak i oppfølging av skattekriminalitet i Oslo politidistrikt. Vi har også sett at andre større distrikter har hatt kapasitetsproblemer når de har prioritert straffeforfølging av store skattekrimsaker.

Etter vårt syn underbygger disse erfaringene behovet for en nasjonal styring, koordinering og oppfølging av økonomisk kriminalitet generelt og skattekriminalitet spesielt.

Med dette som bakgrunn er det viktig for Skatteetaten at politi- og påtalemyndighet er organisert på en måte som støtter opp under skattemyndighetenes forvaltningsområde og samfunnsoppdrag. Det er sentralt at politi- og påtalemyndighetens organisering sikrer at det er tilstrekkelig kompetanse, ressurser og fokus på arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet, herunder skatte- og avgiftskriminalitet.

Det er flere måter å organisere politi- og påtalemyndigheten som ivaretar behovet til kompetanse, ressurser og fokus på bekjempelse av økonomisk kriminalitet og Skatteetaten er enig i at det er et forbedringspotensial i forhold til dagens organisering og oppgaveløsning.

Skatteetaten forstår det slik at et utgangspunkt for drøftelsen av særorganene er å understøtte nærpolitireformen. Videre at nærpolitireformen innebærer at det er politidistriktet i et geografisk avgrenset område som skal sikre alminnelig orden, forebygge og forhindre straffbare handlinger, beskytte borgerne og deres lovlydige virksomhet og etterforske og straffeforfølge lovbrudd. Dette innebærer at politidistriktene er ment å være den viktigste aktøren i arbeidet med å forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet. Det sentrale spørsmålet for Skatteetaten er om dette utgangspunktet i tilstrekkelig grad vil ivareta vesentlige nasjonale utfordringer knyttet til politiets håndtering av økonomisk kriminalitet og vil sikre god kompetanse, ressurser og fokus til å bekjempe økonomisk kriminalitet.

Etterforsknings- og påtalearbeidet innen økonomisk kriminalitet krever særlig fagkompetanse innen selskapsrett, økonomi, regnskap og skatt/avgift. Dette er kompetanse som er ressursmessig krevende å bygge. Skatteetatens erfaring i dag er at slik kompetanse synes tilfeldig og ujevnt spredt i politidistriktene. Vi mener det er et særlig behov for en overordnet nasjonal felles målsetting-, oppbygging- og samkjøring av fagkompetanse.

For Skatteetaten er det viktig at organiseringen sikrer og sørger for en helhetlig og nasjonal prioritering av politiets arbeid på området økonomisk kriminalitet.

I NOU'ens kapittel 5.3.2 gir utvalget en beskrivelse av økonomisk kriminalitet og at den bl.a. kjennetegnes ved at den i mindre grad retter seg mot enkeltindivider i samfunnet. I stedet rammes økonomiske eller ideelle samfunnsinteresser. Dette er interesser som ikke er like synlige som seksual- og voldskriminalitet. Etter vår vurdering er dette for lite vektlagt i anbefalingen av organisering av særorganene.

Borgerne i Norge har ikke bare behov for personlig trygghet og at forbrytelser mot enkeltpersoner etterforskes. Det er også viktig at borgerne kan ha tillit til at sentrale samfunnsstrukturer fungerer rettferdig og effektivt.

Det er viktig for den generelle velferden til borgerne i Norge at:

- borgerne har tillit til at myndigheter evner å levere på sine samfunnsoppdrag, det vil blant annet si å stoppe alvorlig kriminalitet (f eks arbeidslivskriminalitet),
- finansieringsgrunnlaget for velferdsstaten sikres,
- skattlegging fungerer rettferdig og effektivt,
- næringslivet opplever like konkurransevilkår,
- det er et anstendig arbeidsliv der alle har et trygt arbeidsmiljø og en lønn til å leve av,
- trygdesystemet oppleves rettferdig og effektivt og ikke utnyttes,
- finansmarkedet har nødvendig tillit,
- de som oppholder seg i landet er registrert og med riktig identitet,
- forvaltning av miljø og naturressurser oppleves som rettferdig og til beste for hele befolkningen.

Økonomisk kriminalitet svekker disse samfunnsverdiene og personer beriker seg på samfunnets bekostning. Vi ser nå tendenser til at kriminelle utkonkurrerer lovydige virksomheter og utnytter arbeidstakere gjennom arbeidslivskriminalitet.

Å beskytte samfunnsstrukturene er et nasjonalt anliggende. I en hverdag der politidistriktene må prioritere mellom drap, vold, voldtekt, seksuell utnyttelse av barn mv. og økonomisk kriminalitet kan det medføre at økonomisk kriminalitet ikke prioriteres høyt nok i enkelte distrikter. Hvis økonomiske lovbrudd over tid blir nedprioritert, vil økonomisk kriminalitet kunne få et omfang som kan medføre at viktig samfunnsstrukturer blir vesentlig svekket. Skatteetaten mener det ikke vil være hensiktsmessig å overlate til de lokale politimestrene å prioritere innsatsen mellom liv og helse

kontra økonomisk kriminalitet. Politiet som helhet bør ha en nasjonal situasjonsforståelse av økonomisk kriminalitet og nødvendig fleksibilitet til en samlet nasjonal innsats mot økonomisk kriminalitet. Tilsvarende bør oppgaver knyttet til registrering, ID-avklaringer og andre problemstillinger rundt asylsøkere og ankomstsituasjoner håndteres som et nasjonalt anliggende og gis kontinuerlig prioritering og oppfølging.

Mange land har løst utfordringene med politiets kapasitet (organisering, kompetanse, spesialisering, og skjerming) ved å gi kontrolletatene myndighet til å etterforske saker på eget forvaltningsområde. OECD-rapporten "Effective Inter-Agency Co-operation in fighting tax crimes and other financial crimes – Third edition 2017" har en oversikt over myndighetsfordeling mellom politi og skattemyndigheter i 55 medlemsland <http://www.oecd.org/ctp/crime/effective-inter-agency-co-operation-in-fighting-tax-crimes-and-other-financial-crimes.htm> . Oversikten viser at det er 17 land der Skatteetaten styrer og utfører strafferettslig etterforskning. I 12 land gjennomfører Skatteetaten etterforskning styrt av en påtalemyndighet. I 5 land er det spesialiserte skattekontorer utenfor Skatteetaten som gjennomfører etterforskning. I 21 land er det politiet /påtale som har hele ansvar for straffeforfølgning av skattekriminalitet. I flere av de landene der politiet har ansvar for straffeforfølgning av skattekriminalitet er det spesialiserte enheter som har dette ansvaret.

Vi kan ikke se at utredningen har drøftet eller påvist forhold som tilsier at det er mindre behov for spesialisering, tydelig ansvars plassering og nasjonal styring og oppfølging av økonomisk kriminalitet i Norge, enn i andre land.

3 Sammenslåing av Økokrim og Kripos til en felles bistands- og etterforskningsenhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet, økonomisk kriminalitet og IKT-kriminalitet – modell 2

I dette punktet har vi bemerkninger til forslaget om at politiets særorganer er foreslått omtalt som bistandsenheter og effekter av sammenslåingen nevnt i pkt. 4.3.2 i vedlegg 4. Videre gjør vi en oppsummering av momenter som er ment å understøtte bakgrunn for høringen og hvorfor vi mener Kripos og Økokrim ikke bør slås sammen til en felles bistands- og etterforskningsenhet.

Innledningsvis vil vi bemerke at i beskrivelsen av nåsituasjonen i utredningens kapittel 9 vedrørende Økokrim, fremstilles opprettelsen av Økokrim i all hovedsak som vellykket.

Etter vårt syn er det et forbedringspotensial for Økokrim som organisasjon og for håndteringen av denne typen saker. Vi mener imidlertid at en sammenslåing av Kripos og Økokrim til en bistandsenhet med kun et bistandsansvar ovenfor politidistriktene, vil kunne svekke den totale innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Vi ser imidlertid at det kan være særskilte områder som f.eks. IKT-kriminalitet der en sammenslåing vil kunne ha positive effekter, men vi mener at dette kan løses på andre måter enn ved sammenslåing.

3.1 Bemerkninger vedrørende effekter av sammenslåing Kripas og Økokrim

Under pkt. 4.3.2 i vedlegg 4, analyseres den antatte effekten av de ulike modellene, om de gir en mer helhetlig og effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Her inngår det ett premiss om at Økokrim og Kripas har økende overlapping knyttet til sine ansvarsområder og at dette «kan forventes å øke ytterligere som følge av endringene i kriminalitetsbildet, hvor kriminelle begår lovbrudd på mange ulike arenaer, på tvers av etablerte kriminalitetskategorier som cyberkriminalitet, økonomisk kriminalitet og organisert kriminalitet. I lys av denne utviklingen kan dagens organisering føre til silotenkning som går på bekostning av helhetlige tilnærminger som bedre svarer på utfordringene i kriminalitetsbildet». Ut fra dette premisset gis modell 2 (og 3) en vesentlig høyere score enn modell 1.

Skatteetaten ser at det kan være fordeler ved å legge Økokrim og Kripas under felles ledelse. Den organiserte kriminaliteten opererer på tvers av gjeldende organisering av ansvarsområder i politiet, og en felles ledelse av de ulike ansvarsområdene til særorganene kan gi synergieffekter. Skatteetaten er likevel ikke sikker på at virkelighetsbeskrivelsen, premissene i utredningen, er riktig. Etter vår oppfatning er saksfeltene til Økokrim og Kripas i utgangspunktet forskjellige. I vårt praktiske samarbeid med Økokrim har Skatteetaten erfart at Økokrim, Kripas, politidistrikter og kontrolletater samarbeider godt på tvers av enheter når dette er avtalt og det er lagt til rette for slikt samarbeid og slik vi ser det vil ikke en sammenslåing således være avgjørende for å lykkes med innsats på tvers av kriminalitetsområder. Isolert for bekjempelsen av alvorlig økonomisk kriminalitet, som er vårt anliggende, tror vi en sammenslåing vil føre til at denne bekjempelsen svekkes, slik som grunnlagt ovenfor, og ikke at den blir mer effektiv.

I pkt. 4.3.3 fremheves at en sammenslåing vil kunne styrke kompetanseutvikling og deling mellom organene. Vi deler denne oppfatningen, men mener at en slik effekt for en stor del også kan oppnås under modell 1 – men uten at dette synes nærmere utredet under gjennomgang av denne modellen i NOU'ens kapittel 15.

Etter pkt. 4.3.4 vurderes effekten av modell 2 og 3 å gi styrkede forutsetninger for bedre styring. Det anføres at det ved å slå sammen Kripas og Økokrim «tilrettelegges for en mer helhetlig styring, hvor ledelsen får økt handlingsrom til å anvende ressursene mer fleksibelt.» Som fremhevet ovenfor har tradisjonelt annen type kriminalitet enn økonomisk kriminalitet fått forrang, og den type kriminalitet som er Kripas sitt primære saksfelt vil ofte kunne oppleves som mer alvorlig enn økonomisk kriminalitet. Vi frykter da at økonomisk kriminalitet vil kunne bli den tapende part i en slik prioritering.

3.2 Oppsummerende momenter

- For å beskytte nasjonale samfunnsstrukturer er det viktig å arbeide *kunnskapsbasert og langsiktig*. Det viktig å *utvikle finansiell etterretning* som grunnlag for å vurdere sårbarhet, risikoer, omfang og virkninger av økonomisk kriminalitet.
 - I den strategiske oppfølgingen vil POD ha behov for kunnskapsgrunnlag/etterretning på økonomisk kriminalitet. Dette er kompetanse og oppgaver som Økokrim besitter i dag.
- Det er viktig med *nasjonal styring /oppfølging* av områder der samfunnsstrukturer er truet.
 - Det er avgjørende med tydelig plassering av nasjonalt ansvar og myndighet og tydelig ressursallokering samt oppfølgingsansvar.
- Et *sentralt nasjonalt kontaktpunkt*, med nødvendig myndighet for styring og prioriteringer samt nødvendig fag kompetanse, er videre viktig både for:
 - Et effektivt samarbeid mellom kontrollstatene og andre offentlige myndigheter
 - I det operative arbeidet vil politidistriktene ha behov for støtte både mht kompetanse, ressurser og koordinering.
- Det er *avgjørende og nødvendig med skjerming* av politiets oppfølging av økonomisk kriminalitet fra annen alvorlig kriminalitet.
 - Kriminalitet som rammer viktige samfunnsinteresser bør ikke organiseres sammen med en type kriminalitet som alltid vil måtte prioriteres først, når de settes opp mot hverandre.
 - Økokrim og økoteamene i politidistriktene representerer i dag en slik skjerming. Dagens Kripos er om lag fire ganger så stor som Økokrim i antall ansatte. Dette gir i seg selv grunn til å frykte at den overordnede nasjonale styringen og bistanden i arbeidet mot økonomisk kriminalitet blir skadelidende, ved at Økokrim fort kan bli "slukt" av Kripos.
 - Vi ser at det kan være behov for finansiell etterretning og etterforskning i mange saker som ikke klassifiseres i kategorien økonomisk kriminalitet og at Økokrim sin kompetanse og ressurser kan bli spredd ytterligere, med det resultat at forebygging og bekjemping av økonomisk kriminalitet svekkes ytterligere.
- En sammenslåing kan føre til at *Økokrim sin kompetanse og solide kompetansemiljø*, som er bygget opp gjennom en årrekke, svekkes og blir mer fragmentert.
- Slik vi ser det er det også en fare for at området *økonomisk kriminalitet blir mindre synlig*.
 - Økokrim vil med modell 2 ikke utgjøre et eget organ. Det å ikke ha et organ som er dedikert til arbeid mot økonomisk kriminalitet, vil kunne redusere oppmerksomheten rundt økonomisk kriminalitet i mediebildet og samfunnsdebatten.
 - Ved å beholde Økokrim som eget organ oppnår man mer fokus og lys rettet mot økonomisk kriminalitet. Dette er viktig ikke minst ut fra et preventivt perspektiv.
 - For å bygge tillit i befolkningen og samfunnet er det avgjørende at makt anvendes på en riktig måte, og at det synliggjøres på en måte som trykker tilliten til offentlig virksomhet.

4 Bemerkninger vedrørende at politiets særorganer er foreslått omtalt som bistandsenheter

Utredningen forutsetter at politidistriktene etter nærpelitireformen blir mer robuste og får økt kapasitet, slik at også deler av særorganenes portefølje vil kunne bli overført politidistriktene.

Samtidig uttales det at enkelte oppgaver fortsatt vil være så ressurs- og kompetansekrevenne at det er mest hensiktsmessig å legge dem til en samlet nasjonal ressurs. Det konkluderes med at særorganene bør kalles bistandsenheter for å tydeliggjøre enhetenes funksjon, oppgaver og ansvar.

Vurderingene i kap 5 går i stor grad på bistandsbehov hos politidistriktene på sak og at dagens særorgan (Kripos og Økokrim) heretter derfor skal være en enhet for etterforskningsbistand.

Skatteetaten mener det er en svakhet i utredningen at politidistriktenes behov for bistand i etterforskningen er vurdert og drøftet, mens viktige nasjonale behov ikke er vurdert og drøftet.

Utredningen sier selv i kap 5 at *"ideelt bør politiet, som offentlig forvaltning for øvrig, organiseres på bakgrunn av en grundig analyse av samfunnets samlede behov"*.

Utredningen har i for liten grad vurdert samfunnets samlede behov, og politidistriktenes behov for at nasjonale samfunnsoppgaver løses felles under en samlet faglig og langsiktig styring. Utredningen legger for ensidig vekt på hvilke behov landets tolv politidistrikt har for nasjonale bistandsressurser og da i lys av at nærpelitireformen skal gi mer robuste politidistrikt, se kap 5 og kap 13.

Viktige oppgaver som skal understøtte samfunnets samlede behov, er nevnt kort i utvalgets anbefaling i kap 13.12, men de er ikke drøftet og vurdert når særorganene foreslås gjort om til bistandsenheter, og Kripos og Økokrim foreslås slått sammen. Dette gjelder særlig ansvaret for utarbeidelse av nasjonale trusselvurderinger og kriminaletterretning, og delvis ansvar for innovasjon innen fag- og metodeutvikling, nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter. Videre er det ikke drøftet behovet for at alvorlige risikoer, der viktige samfunnsinteresser er truet, slik som f.eks. arbeidslivskriminalitet, kreves løst under en felles strategi og ikke i en daglig prioritering opp mot borgernes umiddelbare behov for sikkerhet.

5 Påtaleledelse

Etter gjeldende organisering har Økokrim både etterforskningsmyndighet og påtaleledelse i egne saker. Denne doble myndigheten avviker fra myndighetsfordelingen mellom politiet og påtalemyndigheten på andre straffesaksområder.

Ut fra et rettsikkerhetsperspektiv har ordningen med adskilt etterforskning og påtale fordeler. Påtaleleder vil i mindre grad være involvert i den taktiske etterforskningen. Ved senere vurdering av

tiltalespørsmålet vil påtalemyndighetene se på saken med friske øyne. Det foreligger dermed liten risiko for at påtaleleder allerede har dannet seg et bilde av skyldspørsmål. Det kan diskuteres hvor reell denne risikoen er og om risikoen er større i Økokrims saker enn andre straffesaker. Det vises i denne sammenheng til at det også i ordinære straffesaker vil være en påtaleansvarlig som har det formelle ansvaret for etterforskningen. I saker der tiltalespørsmålet ikke tilligger statsadvokaten, vil den samme påtaleansvarlige under etterforskningen også ta stilling til tiltalespørsmålet og ha ansvaret for aktoratet. I saker der tiltalespørsmålet avgjøres av statsadvokaten vil det være et større skille mellom etterforskningen i politiet og senere tiltale. Statsadvokaten kan likevel i enkelte kompliserte saker etter avtale bistå allerede på etterforskningsstadiet, selv om påtaleansvaret fortsatt ligger hos politiet. Påtaleansvarlig vil dermed etter "normalordningen" i stor grad både ha påtaleledelsen under etterforskningen, ta ut tiltale og være aktor. Etter Skatteetatens oppfatning har likevel påtaleansvarlig i Økokrim i noen enkeltsaker hatt en større rolle i den taktiske etterforskningen enn hva vi antar er normalt på andre straffesaksområder. Utad vil det også fremstå som mer tillitsvekkende at påtalemyndigheten har hatt en større avstand til etterforskningen av saken.

To sentrale rettssikkerhetshensyn er hensynene til riktige avgjørelser innen rimelig tid. Disse rettssikkerhetshensynene taler for at organiseringen ivaretar best mulig fagkompetanse både under etterforskningen, og senere tiltalevurdering og aktorat. I kompliserte økonomiske straffesaker vil en deling av fagkompetansen innebære risiko for færre riktige avgjørelser og det vil nødvendigvis medgå betydelig mer tid. Økokrim sin organisering slik den er i dag, inndelt i faste fagteam med etterforskere, politirevisorer, politiadvokater og statsadvokater, må etter vår erfaring anses som et en viktig forutsetning til fagmessige riktige avgjørelser. Eget statsadvokatembete er en integrert del av dette samarbeidet, hvor den som skal ta ut tiltale er en del av saken fra starten av. Dette er helt avgjørende i de meget omfangsrike og kompliserte saker/sakskomplekser dette vanligvis gjelder – først og fremst for å sikre kvalitativt riktig styring av etterforskningen og påtaleavgjørelser, men også av hensyn til effektivitet, ressursutnytting og tidsbruk. Tidsbruk er allerede en stor utfordring i slike saker. Særsilt fagkompetanse er også avgjørende. En deling av etterforsknings- og påtalekompetanse har dermed ressursmessige og fagmessige utfordringer. Dersom man ikke forutsetter at både politiet og påtalemyndigheten hver for seg etablerer sterke og robuste fagmiljøer, vil det være risiko for at dette går utover bekjempelsen av økonomisk kriminalitet.

Under modell 2 er dagens påtaleordning hos Økokrim foreslått endret og utvalgets flertall argumenterer for at NAST (Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet) overtar statsadvokatrollen. Utvalget mener dagens ordning kan føre til at etterforskningen blir farget, at objektivitetshensyn ikke blir ivaretatt og hevder at det «skjer altså ingen kvalitetssikring i to ledd». De fortsetter med å anføre at man bør «ha den prinsipielt sett beste løsning, og ikke kompensere en prinsipielt sett dårlig løsning med ressurskrevende avbøtende tiltak.»

Skatteetaten deler ikke disse betraktningene. Som nevnt over vil det i mange saker uansett være den samme påtaleansvarlige på etterforskningsstadiet som senere avgjør tiltalespørsmålet i de fleste straffesaker som håndteres i politidistriktene. De samme formelle innsigelsene knyttet til habilitet vil derfor kunne gjøre seg gjeldende når politidistriktet har ansvaret for saken. Dersom man ved den

formelle organiseringen vil bøte på habilitetsinnsigelser, forutsetter dette at man innfører en ordning med obligatorisk to-nivå beslutningsprosess i alle saker om økonomisk kriminalitet. Det synes imidlertid uhensiktsmessig å innføre en strengere ordning for slike saker enn øvrige straffesaker. Tvert i mot er det over vist til en rekke hensyn som taler for det motsatte, nemlig at den som har ansvaret for tiltale spørsmålet og aktoratet har fulgt saken fra starten. Til gjengjeld er det i en slik ordning viktig at det foreligger mekanismer som motvirker uheldige rettssikkerhetsmessige sider ved en slik ordning.

Skatteetaten viser til at Økokrim selv har tatt grep for å avhjelpe eventuelle uheldige effekter av den særskilte påtaleordningen, herunder ved å innføre styringsgrupper hvor tiltale spørsmålet skal behandles. Dette ivaretar kvalitetssikring av tiltale spørsmålet. Vi mener derfor at påtaleordningen slik den er i dag er den klart beste, alle hensyn tatt i betraktning. Skatteetaten støtter etter dette mindretallets forslag til fremtidig organisering av Økokrim.

6 Avvikling av Politiets utlendingsenhet i nåværende form.

Når det gjelder forslag 7 vil Skatteetaten kun kommentere på den delen av forslaget som gjelder flytting av oppgaver knyttet til ID, herunder registrering og spesielt identitetsavklaringer av asylsøkere. Skatteetaten ser ikke at de øvrige operative oppgavene som planlegges flyttet bort fra PU, vil ha betydning for vårt forvaltningsområde.

Det er helt avgjørende at oppgaver innenfor registrering og identitetsavklaring av asylsøkere ivaretas på en god og trygg måte i ny organisering. Effektiv registrering så tidlig som mulig og sikker avklaring av identitet er et viktig ledd av asylsøkerprosessen, og både enkeltmennesker og samfunnet for øvrig avhenger av at denne oppgaven gjøres så forsvarlig som mulig og at oppgaven gis prioritet. Rask avklaring av identitet vil lette arbeidet senere i forvaltningen. For Skatteetaten som forvalter av personopplysninger i folkeregisteret, er det helt sentralt med en rask og sikker avklaring av identitet. En tidlig og korrekt avklaring av identitet reduserer faren for at det tildeles flere d-numre på samme person og vil bidra til at folkeregisteret er mest mulig korrekt oppdatert.

Ved å overføre disse oppgavene til ett politidistrikt ser vi at det kan legges til rette for en mer fleksibel og effektiv bruk av politiressursene, men denne løsningen kan potensielt resultere i en lavere prioritet av ID-arbeidet, når ressursene integreres og deles med andre politioppgaver. Vi er bekymret for at oppgavene knyttet til identitet ikke vil bli tilstrekkelig ivaretatt. Det foreslåtte alternativ 2 hvor PU nedlegges i sin nåværende form mangler en beskrivelse av hvordan man skal sikre prioritering og ivaretagelse av kjerneoppgavene dersom de overføres til ett distrikt. Således støttes alternativ 1, som i større grad vil tillate en rendyrking av oppgaven med ID-avklaringer innad i et særorgan. Arbeid knyttet til registreringsfasen og senere avklaringer rundt identitet blir stadig mer komplekst og det er viktig at den rollen PU i dag har i utlendingsforvaltningen ivaretas. Det finnes mye kompetanse innenfor intervjueteknikker, identitetsavklaringer og arbeid knyttet til avdekking av menneskesmugling og annen kriminalitet og utnyttelse av sårbare asylsøkere, og dette er oppgaver som må sikres ivaretatt. Videre savnes en beskrivelse av oppgaven med asylregistrering

og ID-avklaringer i et mer helhetlig perspektiv i tråd med en nasjonal og enhetlig identitetsforvaltning.

Med de manglene vi har beskrevet over, anser vi alternativ 1 som et bedre forslag enn det foreslåtte alternativ 2. Dersom PU avvikles i sin nåværende form og oppgavene tilknyttet identitetsarbeid integreres inn i den daglige operative tjenesten i ett distrikt er det avgjørende at det settes av nok ressurser til den daglige driften av ID-arbeidet. Håndtering av asylsøkere, både registrering og ID-avklaringer, må fortsatt gis høy nok prioritet, både i en normal ankomstsituasjon og i forkant av og under store ankomster. Videre mener Skatteetaten at det må settes av dedikert ressurspersonell som til en hver tid er godt faglig oppdatert. Vi mener at den ressursmessige og kompetansemessige situasjonen må håndteres med tilsvarende prioritet som om den lå på nasjonalt nivå og at oppgaven fortsatt må rendyrkes tilsvarende som i et særorgan. Skatteetaten er av den formening at ID-arbeid ikke er en generell kompetanse, men heller et spesialfelt som hele tiden må opprettholdes. Derfor er det viktig at det hele tiden er et prioritert område med spesialisert kompetanse, også i ny organisering. Som utvalget har påpekt finnes det oppgaver i politiet som fortsatt vil kreve nasjonal spisskompetanse. Arbeid knyttet til identitet er et slikt område. Vi mener også det er viktig at politiet opprettholder ett nasjonalt og internasjonalt koordineringspunkt for utlendingsforvaltningen.

Vi vil bemerke at vi støtter utvalgets overordnede vurdering i at ID-arbeid bør samles i en nasjonal enhet. Skatteetaten vil også bemerke at uavhengig av hvilket alternativ som velges, er det helt avgjørende at registrering av asylsøkere og avklaring og fastsettelse av identitet, ses i et større perspektiv med fokus på helhetlig identitetsforvaltning.

Med hilsen

Hans Christian Holte
Skattedirektør

Øivind Strømme
Direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer